

การศึกษาวัฒนธรรมไทลื้อด้านศาสนา ที่เมืองเชียงรุ่ง
จังหวัดสิบสองปันนาสาธารณรัฐประชาชนจีน
Study for Buddhism of Tai Lue Culture
In Jinghong city, Xishuangbanna Province,
People's Republic of China

Dao Li¹

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยศิลปะและวัฒนธรรม
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

ประมาณศตวรรษที่ 3 พุทธศาสนาเถรวาทได้เข้ามาเมืองเชียงรุ่ง และศตวรรษที่ 12 พุทธศาสนาถึงจุดที่เจริญที่สุดในเมืองเชียงรุ่ง และสภาพปัจจุบันและปัญหาของวัฒนธรรมไทลื้อด้านศาสนานั้นเมื่อเวลาผ่านไปบทบาทและความสำคัญของศาสนาตกลง ซึ่งคนวัยกลางคนและผู้สูงอายุยังคงเคร่งครัดในพุทธศาสนาและการทำบุญ ส่วนวัยรุ่นและเด็กๆ เข้าวัดทำบุญน้อยลง ปัญหาที่พบที่สำคัญคือ ไม่มีพระสงฆ์ และไม่มีเณรที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนา และอีกปัญหาใหญ่คือไม่มีผู้ที่จะสืบทอดศาสนาสำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไทลื้อด้านศาสนาที่เมืองเชียงรุ่ง จังหวัดสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีนมากที่สุดคือ การเมืองและนโยบายของรัฐ เช่นช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมของประเทศจีน ซึ่งเป็นช่วงที่ห้ามนับถือศาสนา ปัจจัยที่มีผลน้อยที่สุดคือปัจจัยด้านเทคโนโลยีด้วยเทคโนโลยีมีรูปแบบที่น่าสนใจจึงทำให้ชาวไทลื้อสนใจเรียนรู้เทคโนโลยีมากกว่าศาสนา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมไทลื้อ, ศาสนาประวัตติ, การเปลี่ยนแปลง

Abstract

Around the 3rd century, buddhism came to Jinghongcity. And the 12th century, Buddhism reached its most prosperous in Jinghongcity. Current conditions and problemsBuddhism of Tai culture in Lue culturein Jinghong city,the role and importance of Buddhism declined. Middle-aged and elderly people are still strict in Buddhism and philanthropy. The teenagers and young people less.The first problem is that there are no priests and seminarians who will inherit the blessings of Buddhism. Another problem is that no one will inherit Buddhism. Among the factors that affect Buddhism of Tai Lue culture change, In Jinghong city, Xishuangbanna Province, People's

Republic of China, the most is politics and state policy. For example, during the Cultural Revolution of China, Prohibition of faith Buddhism. The least factors that affect is technology. The Tai Lue people are more interested in learning technology than Buddhism.

Keyword: Buddhism of Tai Lue Culture, History, Change

บทนำ

ไทลื้อเป็นชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่ในเมืองเชียงรุ่ง จังหวัดสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ กลุ่มชนที่สืบทอดกันควบคู่กับประวัติศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ชาวไทลื้อเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียกตนเองว่า “ลื้อ” หรือ “ไทลื้อ” ใช้ภาษาตระกูลไท จากการเขียนประวัติศาสตร์ไทลื้อของ Liang Zhaotao และ Jiang Yingliang เห็นว่าไทลื้อได้อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ตั้งแต่สมัยดั้งเดิมซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม ที่มีความเป็นปึกแผ่นยาวนานมาหลายร้อยปีตั้งแต่ขุนเจืองเป็นปฐมกษัตริย์ของอาณาจักรเชียงรุ่ง นอกจากนี้ ไทลื้อบางส่วนได้อพยพไปอยู่ในพื้นที่อื่น ซึ่งชาวไทลื้อมีการกระจายอยู่หลายประเทศในเอเชีย โดยประเทศไทยมีชาวไทลื้ออาศัยมากที่สุด รองลงมาคือประเทศจีน ประเทศพม่า ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศเวียดนาม และประเทศอินเดีย ตามลำดับ (วิฑูร อินยา, 2558) โดยมีการสืบสาน และคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ที่ใดก็ตาม

ชาวไทลื้อที่สิบสองปันนามีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างยิ่งชาวไทลื้อนำความเชื่อทางศาสนามาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตยึดมั่นในพระพุทธศาสนาอย่างเหนียวแน่นผู้เฒ่าผู้แก่ทั้งหญิงชายไปทำบุญถือศีลภาวนาและไปนอนวัดทุกวันมีการสร้างวัดเพื่อประกอบศาสนกิจโดยจะสร้างไว้ประจำแต่ละหมู่บ้านและยังนิยมทำบุญด้วยการถวายตุงด้วยมีความเชื่อว่าเมื่อเสียชีวิตแล้วจะได้เกะขายตุงขึ้นสู่สรวงสวรรค์ความเชื่อในพระพุทธศาสนาเป็นตัวกำหนดประเพณีที่สำคัญของชาวไทลื้อเช่น

ประเพณีการตั้งธรรมหลวงประเพณีสงกรานต์ประเพณีขึ้นธาตุเป็นต้น ซึ่งชาวไทลื้อยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมไทลื้อด้านศาสนามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัย รวมถึงกระแสโลกาภิวัตน์ที่นำพาเศรษฐกิจระบบทุนนิยม เทคโนโลยีมาสู่สังคมชาวไทลื้อทำให้ชาวไทลื้อปรับวิถีชีวิตของตน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไทลื้อด้านศาสนาที่เมืองเชียงรุ่งซึ่งเป็นเมืองหลวงของจังหวัดสิบสองปันนา เป็นพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดจนซึ่งพลวัตของการเปลี่ยนแปลงเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อวิถีชีวิตของชาวไทลื้อในพื้นที่ ทั้งทางด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ และวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องคำนึงถึงในการพัฒนาพื้นที่ด้านต่างๆ รวมถึงวัฒนธรรมไทลื้อที่ต้องมีการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟู ซึ่งถือว่าเป็นบริบทที่สำคัญ โดยมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมไทลื้อด้านศาสนา ที่เมืองเชียงรุ่ง จังหวัดสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน

ประมาณศตวรรษที่ 3 พุทธศาสนาเถรวาทได้เข้ามาเมืองเชียงรุ่ง และศตวรรษที่ 12 พุทธศาสนาถึงจุดที่เจริญที่สุดในเมืองเชียงรุ่ง ชาวไทลื้อเริ่มสร้างวัดปฏิบัติศาสนากิจพร้อมกันนี้ยังรับประเพณีสงกรานต์มีต้นกำเนิดจากอินเดียเป็นพิธีกรรมในศาสนาพราหมณ์ได้แพร่กระจายเข้ามาเมืองเชียงรุ่งในช่วงเวลาปลายศตวรรษที่ 12 ต้นศตวรรษ 13 ด้วยพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อพื้นที่ไทลื้อมากขึ้น ประเพณีสงกรานต์และประเพณีเข้าพรรษา จึงเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมา ภายใต้อิทธิพลของพุทธศาสนาเช่นกัน ซึ่งเมื่อช่วงเดือนกันยายนพระพุทธเจ้าไปเทศน์ทางทิศตะวันตกหลังจาก 3 เดือน จึงจะกลับมามีครั้งหนึ่งมีพระสงฆ์จำนวนหลายพันรูปไปเผยแผ่ศาสนาพุทธที่ชนบทได้ทำความเสียหายแก่พืชผลของชาวบ้าน ด้วยการเหยียบย่ำข้าว และพืชไร่ ทำให้ชาวบ้านไม่พอใจเมื่อพระพุทธเจ้ากลับมารู้ข่าวแล้วจึงกำหนดห้ามพระสงฆ์ออกจากวัดเป็นเวลา 3 เดือน ชาวบ้านเป็นฝ่ายมาปฏิบัติ

ศาสนากิจที่วัดเองและสำหรับจิตรกรรมฝาผนังวัดเป็นศิลปะทางศาสนาของไทลื้อได้เผยแพร่เข้ามาพร้อมกับศาสนาพุทธ อ้ายแก้ว (สัมภาษณ์, 2559)

ศาสนานี้มีความหมายสำหรับชาวไทลื้อมากซึ่งไทลื้อนับถือศาสนาพุทธและชาวไทลื้อให้ความสำคัญกับศาสนาเชื่อฟังคำสอนของพุทธศาสนาและมีการปฏิบัติศาสนกิจที่เคร่งครัดชาวไทลื้อจะมีพิธีกรรมหลายอย่างเกี่ยวกับการนับถือศาสนาไม่ว่าจะเป็นการไหว้พระการทำบุญคำสอนของศาสนานี้สอนให้เป็นคนดีต่อสู้กับสิ่งที่ไม่ดีมีวัดเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมของชาวไทลื้อเป็น“โรงเรียน”เป็นที่ฝึกฝนวิทยาการต่างๆ สอนให้รู้ถึงวิถีชีวิตของไทลื้ออย่างรอบด้านศาสนาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ช่วยขัดเกลาจิตใจของคนในชุมชนวัดเป็นโรงเรียนของไทลื้อในอดีตเด็กผู้ชายไทลื้อเมื่อมีอายุ 8 ขวบต้องบวชเพื่อเข้ามาศึกษาเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ จากในวัดทั้งภาษาไทลื้อรวมทั้งวิทยาการต่างๆ ที่ถูกบันทึกไว้ซึ่งเมื่อสึกจากการเป็นพระก็จะเป็นผู้ที่มีความรู้ในหลายๆ ด้านหรือมีความรู้รอบด้านซึ่งชาวไทลื้อจะเรียกว่า “คัมมารม”ซึ่งหมายถึง “ผู้มีความรู้” และวัดเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ต่างๆ ในทุกๆ ด้านเมื่อสามารถอ่านหนังสือออกก็สามารถที่จะเรียนรู้เรื่องอื่นๆ ได้ส่วนการสืบทอดพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องมีวัดมีพระและมีพุทธศาสนิกชนที่จะประกอบศาสนกิจมีวัดเป็นศูนย์กลางของผู้คนและเป็นสถานที่ในการประกอบพิธีกรรมมีพระสงฆ์ที่เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาและเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมและมีผู้คนที่สนับสนุนและสืบทอดพุทธศาสนามีความเลื่อมใสในพุทธศาสนาเข้าวัดสวดมนต์ฟังธรรมและทำบุญทำทานซึ่งไทลื้อมีการ “ตาน” ซึ่งหมายถึง “การทำบุญอยู่มากมายตามเทศกาลต่างๆ การทำบุญ” ซึ่งตานของชาวไทลื้อจะมี 15 แบบ ได้แก่ (1) ตานที่นา (2) ตานที่ดิน (3) ตานให้คนแก่ (4) ตานพระพุทธรูป (5) ตานพระเจ้า (6) ตานหนังสือธรรม (7) ตานเจดีย์ (8) ตานลูกแก้ว (เณรหรือพระ) (9) ตานวัดใหม่ (10) ตานใจกลางหมู่บ้าน (11) ตานปีใหม่ (12) ตานเข้าพรรษา (13) ตานออกพรรษา (14) ตานบ้านใหม่ และ (15) ตานคนเสียชีวิต

2. สภาพปัจจุบันและปัญหาของวัฒนธรรมไทลื้อที่เมืองเชียงรุ่ง จังหวัดสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน

เมื่อเวลาผ่านไปบทบาทและความสำคัญของศาสนาและวัดก็เปลี่ยนแปลงไปความสำคัญของศาสนาตกลงวัดไม่ใช่ศูนย์กลางของทุกสิ่งทุกอย่างของชาวไทลื้ออีกต่อไปแต่อย่างไรก็ตามชาวไทลื้อยังคงนับถือศาสนาพุทธในพื้นที่วิจัยจะมีวัดทั้งหมด 4 วัด ได้แก่ วัดหม่านเก่อ วัดหม่านโต่ว วัดหม่านจิ่งหลาน และวัดหม่านถิง ซึ่งปัจจุบันจะมีพระและเณรเฉพาะวัดหม่านถิงเท่านั้นวัดอื่นจะมีแต่เจ้าอาวาส ซึ่งเจ้าอาวาสไม่ใช่คนในหมู่บ้าน แต่เป็นพระที่ได้รับการนิมนต์มาจากเมืองอื่น หรือประเทศอื่น เช่นประเทศพม่า เป็นต้น ทำให้หลายวัดขาดคนดูแลทำความสะอาด วัดดูทรุดโทรมมาก ซึ่งแตกต่างจากก่อนหน้านี้ในช่วงที่พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง ในวัดจะมีเณรถึง 20 – 30 รูป และเจ้าอาวาสมักเป็นคนในหมู่บ้าน คนทำบุญมีจำนวนมาก ปัจจุบัน เนื่องจากไม่มีเณรไม่มีพระ คนทำบุญเลยไม่ค่อยมี ผู้สูงอายุก็เริ่มละเลยการเข้าวัดเพื่อทำกิจกรรมทางศาสนา รวมทั้งการช่วยทำงานวัด เช่น การทำความสะอาด การพัฒนาวัด เป็นต้น

ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและการทำบุญของชาวไทลื้อในเมืองเชียงรุ่ง เนื่องจากไม่มีพระมาประกอบพิธีกรรมในวัดรวมทั้งประกอบกิจกรรมในบ้าน ทำให้กิจกรรมของทางศาสนานั้นเริ่มหายไปบางส่วนก็ตัดไปเลย ไม่มีการทำแล้วเช่น การทำบุญคัมภีร์ ไทลื้อจะมีการทำบุญคัมภีร์ นั่นก็คือทุกบ้านจะต้องนำคัมภีร์ไปทำบุญ 1 เล่ม แล้วพระหรือเจ้าอาวาสก็อ่านคัมภีร์เล่มนั้นให้ฟังทุกคนแล้วในปัจจุบันนี้เนื่องจากจำนวนพระมีน้อย การอ่านคัมภีร์จึงไม่สามารถทำได้ทั่วถึง การทำบุญคัมภีร์นี้เริ่มหายไป เหลือเพียงนิดหน่อย คืออ่านเพียงเล่มเดียวจบในพิธีกรรมเข้าพรรษา ออกพรรษาก็ไม่ค่อยมีใครไปสวดมนต์ที่วัด สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นการเริ่มเสื่อมถอยของศาสนาพุทธ คัมภีร์ดำน (สัมภาษณ์, 2559) ทำให้คนส่วนใหญ่เริ่มไม่ให้ความสำคัญต่อศาสนาแม้แต่ช่วงเข้าพรรษา ก็ไม่มีผู้คนไปวัดทำบุญมากเหมือนที่ผ่านมาเพราะชาวบ้านเชื่อว่าการที่ลูกชายไทลื้อไม่บวชจะทำให้ศาสนาค่อยๆ หายไปไม่มีผู้สืบทอดศาสนาหรือมีผลต่อการสืบทอดวัฒนธรรมไทลื้อเพราะว่าวัฒนธรรมไทลื้ออันดั้งเดิมจะบันทึกไว้ในพระคัมภีร์ว่า ถ้าไม่มีคนบวชก็จะไม่มีใครอ่านภาษาไทลื้อได้

ปัจจุบันวัดห่มานถึงที่เป็นศูนย์กลางของชาวไทลื้อที่เมืองเชียงรุ่งและมีการสืบทอดพิธีกรรมต่างๆของพุทธศาสนาทั้งการเข้าวัดทำบุญสวดมนต์และการदानโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนวัยกลางคนและผู้สูงอายุยังคงเคร่งครัดในพุทธศาสนาและการทำบุญส่วนวัยรุ่นและเด็กก็เข้าวัดทำบุญน้อยลงส่งผลให้การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุแต่อย่างไรก็ตามชาวไทยลื้อทุกเพศทุกวัยยังให้ความสำคัญในบางกิจกรรมของพุทธศาสนาดังจะเห็นได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ยังคงอยู่นั้นคือพิธีสงฆ์น้ำพระในวันขึ้นปีใหม่หรือเทศกาลสงกรานต์การหยดน้ำในช่วงเข้าพรรษาและพิธีการทำบุญในพิธีदानใหญ่เป็นต้น

ปัญหาที่พบที่สำคัญคือไม่มีพระสงฆ์และไม่มีเณรที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์และเณรที่เป็นคนไทลื้อที่เมืองเชียงรุ่งและอีกปัญหาใหญ่อีกส่วนหนึ่งคือไม่มีผู้ที่สืบทอดศาสนาแต่อย่างไรก็ตามก็มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาลำนี้จากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพราะถึงแม้ว่าพิธีกรรมต่างๆจะมีชาวไทลื้อเข้าร่วมน้อยลงแต่ชาวไทลื้อก็ยังคงสืบทอดพิธีกรรมนี้เรื่อยมาตั้งแต่อดีตมาจวบจนถึงปัจจุบันสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหานั้น เนื่องจากสาเหตุดังนี้ คัมภีร์แก้ว (สัมภาษณ์: 2016)

- (1) นโยบายการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ ซึ่งทำให้คลอดลูกได้แค่สองคน ผู้ปกครองเลยไม่ส่งลูกบวชเป็นพระ
- (2) ชีวิตในวัดที่น่าเบื่อ สภาพแวดล้อมก็ลำบากทำให้เด็กชายไม่ยอมบวช
- (3) นโยบายของประเทศที่ไม่สนับสนุนศาสนาและไม่คัดค้านทางศาสนา ทำให้พระเมื่อเข้าสู่สังฆมแล้วจะหางานยาก เพราะไม่ได้เข้าโรงเรียน ไม่มีประกาศนียบัตรวิชาชีพ หางานทำยาก
- (4) วัดในเมืองว่างเปล่า ไม่มีพระไม่มีเณร ไม่มีผู้ทำบุญ เพราะสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง สิ่งดึงดูดต่าง ๆ จากภายนอก ทำให้ศาสนาจางหาย

3. ปัจจัยที่ผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไทลื้อด้านศาสนา ที่เมืองเชียงรุ่ง
ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมชาวไทลื้อด้านศาสนาที่เมืองเชียงรุ่ง เรียงลำดับมากไปหาน้อย ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ปัจจัยภายนอกด้านการเมืองและนโยบายของรัฐที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านศาสนาของชาวไทลื้อช่วงปีค.ศ.1966-1976 ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาการปฏิวัติวัฒนธรรมของจีนซึ่งรัฐบาลจีนมีกฎหมายห้ามนับถือศาสนาและวัดต่างๆก็จะถูกเผาทำลายหมดชาวไทลื้อก็ไม่สามารถนับถือศาสนาพุทธได้ รวมทั้งการปฏิบัติทางศาสนาก็หายไปวัฒนธรรมไทลื้อแบบดั้งเดิมถูกทำลายไปมากวัฒนธรรมทางศาสนาและความเชื่อว่างเปล่าวัฒนธรรมทางจิตแตกเริ่มสูญหายไม่มีใครกล้าพูดถึงเรื่องศาสนาวัดถูกเผาทำลายศาสนาเปรียบเหมือนระเบิดที่ไม่มีใครกล้าเข้าถึงคัมภีร์มอหลิง (สัมภาษณ์, 2559) นอกจากนั้นนโยบายจีนจะไม่ส่งเสริมให้นับถือศาสนาแต่ก็ไม่ต่อต้านนั้นก็คือนับถือศาสนาก็ได้ไม่นับถือศาสนาก็ได้แต่อย่าไม่พูดถึงศาสนาอีกอย่างหนึ่งนโยบายของจีนก็กำหนดว่าทุกคนต้องเรียนหนังสือถึงม. 3 เรียนฟรีบังคับให้เรียนถ้าไม่ไปเรียนพ่อแม่ก็จะถูกปรับดังนั้นลูกหลานของชาวไทลื้อก็ไม่มีโอกาสบวชอยู่ในวัดอีกอย่างหนึ่งถ้าไปบวชอยู่ในวัดแล้วถึงแม้ว่าเรียนจบแล้วมีวุฒิการศึกษาด้านไทลื้อซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาระดับสูง แต่ก็ไม่ทำงานทำไม่ได้เพราะรัฐบาลจีนไม่ยอมรับตั้งแต่การปฏิรูปและเปิดประเทศของจีนเป็นต้นมาประเทศจีนได้ดำเนินการแก้ไขนโยบายเชื้อชาติและศาสนาในระบบการปกครองในภูมิภาคแห่งชนกลุ่มน้อยได้รับการตอบสนองวัฒนธรรมประเพณีได้รับการฟื้นฟูในเวลาเดียวกันวัฒนธรรมประเพณีได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมอื่นๆ ที่เข้ามาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมก็เกิดขึ้นอีกครั้ง

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดสิบสองปันนาใช้กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวมาพัฒนาจังหวัด เลยทำให้วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมนั้นกลายเป็นสินค้าที่ขายให้นักท่องเที่ยว ศาสนาก็เช่นเดียวกัน เช่น วัดสร้างขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าชม นอกจากนี้ การเข้าวัดไปทำพิธี ก็จะเน้นวัดอยู่มากกว่า ไม่ได้เน้นจิตใจที่จะไปทำบุญ การท่องเที่ยวที่พัฒนาทำให้ชาวไทลื้อในตำบลเชียงรุ่งมีรายได้ดีขึ้น ทุกคนครุ่นคิดการทำธุรกิจหรือทำงานหารายได้ พอเศรษฐกิจดีขึ้น ทุกคนมุ่ง

ไปที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อหารายได้เพิ่มมากขึ้นให้ได้มากที่สุด ไม่ได้สนใจเรื่องศาสนา หรือกิจกรรมทางศาสนา แต่ทุกคนมีเงินมากขึ้นจึงให้เงินในการทำนุบำรุงศาสนา เช่น การสร้างวัดให้สวยงาม แทนการมาทำบุญที่วัด เลยทำให้ไม่มีเวลาการทำพิธีกรรมทางศาสนาหรือไปวัด จนทำให้วัดหลายแห่งเป็นวัดร้าง ไม่ได้รับความสนใจจากชาวไทลื้อ ไม่มีพระไม่มีเณร เพราะว่ารายได้ดีขึ้น พ่อแม่ก็จะไม่ยอมให้ลูกไปบวช จะส่งลูกไปเรียนเมืองใหญ่ ทำงานในเมืองใหญ่แทนการบวชเพื่อสืบทอดศาสนาอายุแต่ง (สัมภาษณ์, 2559)

ปัจจัยด้านค่านิยมค่านิยมอันเป็นเรื่องของความคิดความเชื่อของแต่ละบุคคลที่จะสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมที่แสดงออก ครั้นค่านิยมเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลต่อวิถีและวัฒนธรรมที่มนุษย์ปฏิบัติ ฉะนั้นจึงถือว่า ค่านิยมเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นว่าจากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์มา ผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าปัจจัยด้านค่านิยมเป็นปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านศาสนาของไทลื้อปัจจุบันความคิดของไทลื้อที่มีต่อศาสนานั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปโดยคิดว่าศาสนาไม่ได้ช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นทุกอย่างต้องขึ้นอยู่กับตัวเองศาสนาไม่มีประโยชน์ต่อตัวเองและครอบครัวนอกจากนั้นพ่อแม่ยังไม่ให้ลูกตัวเองบวชเพราะว่าการไปบวชก็ไม่สะดวกที่จะเข้าโรงเรียนของรัฐบาลซึ่งการไม่เข้าโรงเรียนก็จะไม่มีอนาคตไม่มีงานทำและการบวชเป็นพระเมื่อกลับเข้าสู่สังคมหรือเมื่อสึกจากพระจะหางานทำได้ยากมาก

อ้ายอุ้นเชียง (สัมภาษณ์, 2559) เนื่องจากไทลื้อมองว่าการนับถือศาสนาและการเรียนภาษาไทลื้อและการบวชต่าง ๆ นั้นจะไม่มีประโยชน์ซึ่งการติดตามเทคโนโลยีทันสมัยจะเกิดประโยชน์มากกว่าซึ่งในสมัยก่อนการเข้าวัดไปทำพิธีศาสนานั้นเป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจเป็นสิ่งที่สูงส่งที่ทุกคนต้องทำหรือให้การสนับสนุนแต่ปัจจุบันไทลื้อเลยมีความคิดเกี่ยวกับการทำพิธีทางศาสนาว่าถ้าว่างก็ทำไม่ว่างก็ไม่ทำเพราะว่าทำแล้วชีวิตก็ไม่ดีขึ้นอ้ายคังหลิว (สัมภาษณ์, 2559)

ปัจจัยด้านสถาบันครอบครัวที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านศาสนาของชาวไทลื้อ เนื่องจากวิถีชีวิตในการทำมาหากินได้เปลี่ยนไป หนุ่มสาว

จำเป็นต้องไปทำงานในเมืองใหญ่ เพื่อสร้างโอกาสที่ดี บางคนออกไปทำงาน บางคนทำธุรกิจ และแต่งงานกับชาวฮั่น เลยทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมด้านศาสนาได้ ศาสนาเลยค่อยๆ หายไป พิธีกรรมทางศาสนาที่ไม่สามารถที่จะสืบทอดให้กับลูกหลานได้ นอกจากนั้นพ่อแม่คิดว่าถ้าลูกหลานสืบทอดวัฒนธรรมเก่าก็จะไม่สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวฮั่นได้ ทำให้เด็กเป็นคนที่ไม่ทันสมัย และไม่มีอนาคต จึงไม่นิยมให้เด็กบวชเป็นพระ ให้เด็กเรียนแต่ภาษาจีน และเหตุผลอีกอย่างคือพ่อแม่อยากให้ลูกหลานไปทำงานในเมืองใหญ่ แต่งานกับชาวฮั่น จะได้มีชีวิตที่ดี เลยคิดว่าไม่จำเป็นต้องสืบทอดวัฒนธรรมไทลื้อด้านศาสนา

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านศาสนาของชาวไทลื้อหลังจากที่รัฐบาลจีนซื้อที่ดินไป ป่าไม้ที่นั้นก็หายไปหมด กลายเป็นเมืองไปหมดแล้ว ซึ่งเมื่อสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงก็มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม และศาสนาของชาวไทลื้อ ทำให้การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้รับผลกระทบ ทำให้ความสำคัญของศาสนาตกลงไป และกำลังจะหายไป เพราะถูกผสมกลมกลืนไปกับชาวฮั่น ซึ่งไม่มีศาสนา นอกจากนั้นเด็กๆ ต้องไปเข้าโรงเรียนกับชาวฮั่น และชนเผ่าอื่นๆ นอกจากนั้นพ่อแม่มีชาวฮั่นเข้ามาอยู่ทำให้มีคนแต่งงานกับชาวฮั่นจำนวนมากขึ้น และวัฒนธรรมของตนเองก็ถูกกลืนไป ลูกหลานก็ไม่บวชและไม่นิยมเข้าวัดด้วยเลยทำให้ไม่มีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา หรือไม่มีการบวชเป็นพระเหมือนในอดีตพระอุณห์ (สัมภาษณ์, 2559)

ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านศาสนาของชาวไทลื้อ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ และการพัฒนาของสังคม สื่อที่ทันสมัยได้เข้ามาในวิถีชีวิตของชาวไทลื้อในตำบลเชียงรุ่ง เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ ภาพยนตร์ และโทรทัศน์ เป็นต้นซึ่ง เทคโนโลยีเหล่านี้ ทำให้ ลูกหลานไม่สนใจที่จะไปสวดมนต์ หรือไปวัดความสนใจในเทคโนโลยีมีมากกว่าการเข้าวัด เช่น โทรศัพท์มือถือซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต คอมพิวเตอร์ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิง ด้านสื่อมวลชน ทิวทัศน์ต่างๆ ที่ถ่ายทอดสู่สายตาประชาชนเป็นวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวฮั่น จึงทำให้ชาวไทลื้อได้รับรู้สิ่งใหม่ๆ จาก

ภายนอกและสามารถสื่อสารติดต่อกับภายนอกได้อย่างรวดเร็ว ช่องทางเหล่านี้ ทำให้ชาวไทลื้อได้รู้จักโลกภายนอกมากขึ้น รับเอาข้อมูลต่างๆ จากภายนอกมาใช้เพิ่มขึ้น โดยข้อมูลที่ได้รับรู้ผ่านช่องทางการสื่อสารที่ก้าวหน้าเหล่านี้ทำให้วัฒนธรรมไทลื้อได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะศาสนา เพราะว่าต่างคนต่างไปสนใจเทคโนโลยีหรือสื่อต่างๆ สื่อมวลชนถ่ายทอดเฉพาะวัฒนธรรมจีนอย่างเดียว ทำให้ชาวไทลื้อเรียนรู้เฉพาะวัฒนธรรมจีน ไม่ว่าจะเป็นภาษา หรือวัฒนธรรมก็จะกลายเป็นอันทั้งหมด นอกจากนั้นเด็กจะติดตามเครื่องเทคโนโลยีต่างๆ เช่นทีวี มือถือ ไม่ยอมไปบวชที่วัด เพราะว่าชีวิตที่อยู่วัดจะน่าเบื่อมาก วัยรุ่นจึงไม่ได้สนใจเรื่องของศาสนา วัยรุ่นจะสนใจเฉพาะเทคโนโลยีที่ทันสมัย และสื่อที่ตอบสนองความต้องการส่วนตัวเท่านั้น ไม่มีความสนใจต่อศาสนา ไม่เข้าร่วมพิธีทางศาสนา มัวเมาอยู่กับสิ่งสร้างความบันเทิงต่างๆ ที่เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยอ้ายแก้ว (สัมภาษณ์, 2559)

สรุป

ประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมไทลื้อด้านศาสนา ที่เมืองเชียงรุ่ง จังหวัดสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีนประมาณศตวรรษที่ 3 พุทธศาสนาเถรวาทได้เข้ามาเมืองเชียงรุ่ง และศตวรรษที่ 12 พุทธศาสนาถึงจุดที่เจริญที่สุดในเมืองเชียงรุ่ง ชาวไทลื้อเริ่มสร้างวัดปฏิบัติศาสนากิจชาวไทลื้อให้ความสำคัญกับพุทธศาสนา มาเชื่อฟังคำสอนของพุทธศาสนาและมีการปฏิบัติศาสนกิจที่เคร่งครัด ซึ่งวัดเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมของชาวไทลื้อเป็นโรงเรียนเป็นที่ฝึกฝนวิทยาการต่างๆ เป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญเป็นช่องทางเดียวที่จะแสวงหาความรู้ในที่ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับภาษาไทลื้อความรู้เกี่ยวกับธรรมดารายทาง การแพทย์ตำรายาความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์โหราศาสตร์ด้วยคัมภีร์ที่เป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญต่างๆ มักจะถูกบันทึกเป็นตัวธรรมเก็บไว้ที่วัดด้วยชาวไทลื้อว่ามีลูกชายต้องบวชไปเรียนที่วัดและเมื่อว่าการทำบุญที่วัดจะทำให้พบสิ่งที่ดึงดูดรวมถึงการให้ทานด้วยโดยเฉพาะ “การदान” หรือการทำบุญในโอกาสที่จะทำที่วัดอันบุญกุศลอันยิ่งใหญ่ของชาวไทลื้อ

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาของวัฒนธรรมไทลื้อด้านศาสนา ที่เมืองเชียงรุ่ง จังหวัดสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน ศาสนานั้นยังคงมีความหมายสำหรับชาวไทลื้อมาก ซึ่งไทลื้อนับถือศาสนาพุทธ และชาวไทลื้อให้ความสำคัญกับศาสนา มา เชื่อฟังคำสอนของพุทธศาสนาและมีการปฏิบัติศาสนกิจที่เคร่งครัด แต่เมื่อเวลาผ่านไปบทบาทและความสำคัญของศาสนาและวัดก็เปลี่ยนแปลงไป ความสำคัญของศาสนาลดลง วัดไม่ใช่ศูนย์กลางของทุกสิ่งทุกอย่างของชาวไทลื้ออีกต่อไป แต่อย่างไรก็ตามชาวไทลื้อยังคงนับถือศาสนาพุทธ มีวัดหม่านถึงที่เป็นศูนย์กลางของชาวไทลื้อที่สิบสองปันนา และมีการสืบทอดพิธีกรรมต่างๆของพุทธศาสนาทั้งการเข้าวัด ทำบุญ สวดมนต์ และการदान โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนวัยกลางคนและผู้สูงอายุยังคงเคร่งครัดในพุทธศาสนาและการทำบุญ ส่วนวัยรุ่นและเด็กก็เข้าวัดทำบุญน้อยลง ส่งผลให้การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาส่วนใหญ่เป็นคนแก่ ปัญหาที่พบที่สำคัญคือ ไม่มีพระสงฆ์ และไม่มีเณรที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสงฆ์ และเณร ที่เป็นคนไทลื้อที่เมืองเชียงรุ่ง และอีกปัญหาใหญ่อีกส่วนหนึ่งคือไม่มีผู้ที่จะสืบทอดศาสนา แต่อย่างไรก็ตามก็มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาลำนี้จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย เพราะถึงแม้ว่าพิธีกรรมต่างๆจะมีชาวไทลื้อเข้าร่วมน้อยลงแต่ชาวไทลื้อก็ยังคงสืบทอดพิธีกรรมนี้เรื่อยมาตั้งแต่อดีตมาจวบจนถึงปัจจุบัน

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไทลื้อด้านศาสนาที่เมืองเชียงรุ่ง จังหวัดสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลกระทบการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไทลื้อด้านศาสนาในระดับที่มากไปสู่ระดับน้อย คือ การเมืองและนโยบายของรัฐ เศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว ค่านิยม สถาบันครอบครัว และเทคโนโลยีเช่นปัจจัยด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ ด้วยช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมของประเทศจีนการห้ามนับถือศาสนา รวมถึงการไม่ส่งเสริมศาสนา ทำให้ชาวไทลื้อลดความศรัทธาต่อศาสนาไปปัจจัยด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวด้วยความจำเป็นในการสร้างเศรษฐกิจที่มั่นคงและการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้ชาวไทลื้อต้องให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจซึ่งใช้ดูแลครอบครัวมากกว่ากิจกรรมด้านศาสนา ปัจจัยด้านค่านิยม ชาวไทลื้อมองเรื่องศาสนาว่าไม่ได้ให้ประโยชน์เท่ากับวัฒนธรรมด้านอื่นปัจจัย

ด้านครอบครัวครอบครัวชาวไทลื้อปัจจุบันไม่ได้ปฏิบัติตามหลักธรรม ด้วยมีค่านิยมว่า ศาสนาไม่ได้สร้างให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ตนจึงไม่สนใจส่งผลให้คนรุ่นต่อมาในครอบครัวปฏิบัติตาม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมด้วยสภาพแวดล้อมที่ทำให้ป่ากลายเป็นชุมชนเมืองอันปะปนไปด้วยคนต่างถิ่นความผสมผสานทางวัฒนธรรมจึงเสี่ยงไม่ได้เหตุนี้ทำให้ชาวไทลื้อรับอิทธิพลของวัฒนธรรมอื่นส่งผลให้เกิดการปรับความเชื่อทางศาสนาตามไปด้วย ปัจจัยด้านเทคโนโลยีด้วยเทคโนโลยีที่มีรูปแบบที่น่าสนใจทำให้ชาวไทลื้อสนใจเรียนรู้เทคโนโลยีมากกว่าศาสนา รวมทั้งสื่อมวลชนที่นำเสนอวัฒนธรรมอื่นที่ไม่เน้นศาสนาส่งผลให้ชาวไทลื้อเลียนแบบวัฒนธรรมอื่น

รายการอ้างอิง

Jiang Ying Liang. (1983). **ประวัติศาสตร์ไทลื้อ**. เสฉวน: ประชาชน.

Liang zhaotao. (1981). **Baiyue contribution to create the Chinese nation**.คุนหมิง: ประชาชน.

วิฑูร อินยา.(2558).**ไทลื้อศึกษา**. จังหวัดน่าน : โรงพิมพ์น่านออฟเซต.

คัมรามตัน(ผู้ให้สัมภาษณ์) Dao Li(ผู้สัมภาษณ์).21 กุมภาพันธ์ 2559 .

คัมรามแก้ว(ผู้ให้สัมภาษณ์) Dao Li(ผู้สัมภาษณ์). 4 สิงหาคม 2559.

คัมรามอุ่หลง(ผู้ให้สัมภาษณ์) Dao Li(ผู้สัมภาษณ์). 2 มกราคม 2559.

พระอุ่หนาน(ผู้ให้สัมภาษณ์) Dao Li(ผู้สัมภาษณ์).21 กุมภาพันธ์ 2559 .

อ้ายแก้ว(ผู้ให้สัมภาษณ์) Dao Li(ผู้สัมภาษณ์). 15 กุมภาพันธ์ 2559.

อ้ายคังหลิว(ผู้ให้สัมภาษณ์) Dao Li(ผู้สัมภาษณ์).27 มีนาคม 2559.

อ้ายเต่ง(ผู้ให้สัมภาษณ์) Dao Li (ผู้สัมภาษณ์).27 มีนาคม 2559.

อ้าย อุ่เซียง(ผู้ให้สัมภาษณ์) Dao Li (ผู้สัมภาษณ์).21 กุมภาพันธ์ 2559.